

posameznika, kakor tudi celih narodov. Zato: kdor z besedo ali izgledom narodu vero jemlje, on je svojemu narodu najkrutejši sovražnik, narodnega napredka in blagostanja neusmiljen grobokop. Kedarkoli premišljuje žalostno prikazen, kako so pri drugih večjih, bogatejših, naprednejših narodih omikanci v ogromni večini veri in cerkvi že dali slovó, ali jo še pozitivno napadajo, psujejo, smešijo, zatirajo, vsakokrat me z veseljem navdaja misel, da so milega našega naroda slovenskega vrlí omikani sinovi ne le v srcu veri svojih očetov še zvesti ostali, nego tudi po veri živé. Ljulike se ve, da najdeš tudi med njimi. Našel boš ali našel morda že si celo tako slovensko gospódo, ki ne le, da sama do vere in Boga nič več ne drži, kateri ni petek ni svetek nič mar, nego še druge poštene ljudi, ki zapovedi božje kaj cerkvene še zvesto spolnjujejo, za mračnjake, za bebbe imajo. Takih se, če le mogoče, ogiblji, varuj: zakaj pomagáči hudičevi so, tvoji zapriseženi sovražniki, tvoji in celega naroda sreče časne in večne brezdušni grobokopi. — Ob volitvah bodo prišli morda k tebi, vsi spokorni in pobožni, z lepimi besedami, sladkimi obljubami: ne veruj jim — v ovčji obleki so volkovi — ne govori z njimi, vrata jim pokaži!

Sedaj še nekaj. Ono pismo iz Amerike napisala je priprostega delavca žuljava roka. Kaj ne, da lepo pisati zna? Morda se ti ne tako ni tvoj sin? Čudil se boš, ako ti povem, da moj Amerikanec še v šolo ni nikedar hodil. Za silo brati in pisati se je naučil od dobrega in pametnega svojega očeta doma. Ali ko je J. St. v fanta odrasel, ni ga bilo ob nedeljah videti po krčmah, pri igráh in na plesih, med vasovalci in potepenci — doma je za mizo sedel, pisal in bral. Stori tudi ti tako. Če nimaš knjige, kar bi bilo žalostno, izposodi si je pri sosedu, poprosi duhovnega gospoda ali učitelja, pristopi v úbralno društvo, če je v vaši fari imate. Uči se, ne bode ti žal! Kdor kaj ima, nekaj velja — več velja, kdor kaj zna. Slednjič videl si iz omenjenega dopisa, da ni vse zlato, kar se sveti. Kako so hvalili to Ameriko! Moj dopisnik iz Amerike je — dobro ga poznam — čvrst, priden delavec, poleg tega pameten, trezen in varčen in glej, zaslužil si bo ne veliko več, nego s čemer se po zimi preživi. In ko si prihrani za pot, vrnil se bo — Bog daj, da srečno! — domu. Ti pa, čitatelj moj, če si pameten, ostani doma!

Stazinski.

Gospodarske stvari.

Kmetijski pouk.

Novo šolsko leto v deželni vinarski, sadjarski in poljedelski šoli v Grmu pri Novem Mestu se prične dne 3. novembra. Naše gospodarje opozarjamo na ta deželni zavod ter jim svetujemo, da pošljejo va-nj za dve leti svoje gospodarstvu namenjene sinove. Poučuje se v slovenskem jeziku in to v vseh predmetih nižje realke, posebno pa še v strokovnih, umnemu gospodarju neogibno potrebnih predmetih, kakor v poljedelstvu in rastlinstvu, živinarstvu, vinstvu (trsarstvu in kletarstvu), sadjarstvu, zelenjedarstvu, čebelarstvu. Ves strokovni pouk je spojen s praktičnimi opravki v gospodarstvu. Novi učenci štipendisti imajo pouk, stanovanje in hrano brezplačno. Plačujoči učenci plačujejo pa po 30 kr. na dan za hrano in stanovanje in pa po 20 gl. na leto šolnine. Razen tega, da je ta zavod za bodoče gospodarje prekorišten, je tudi prav po ceni. Vsak imoviti gospodar naj tvoj pošlje svojega gospodarstvu namenjenega sina, ki je dovršil ljudske ali meščanske šole ali nekoliko razredov

realke ali gimnazije ter je dopolnil 16 let, za dve leti v kmetijsko šolo v Grm in kesal se ne bode nikdar. Posebno je še omeniti, da se učenci v Grmu učé tudi lepega vedenja, poštenosti ter štedljivosti.

Ameriške trte.

C. kr. okrajno glavarstvo na Ptuji razpošilja naslednji razglas ali pogoji, ki se nahajajo v tem razglasu, veljajo tudi za druge okraje in g. Fr. Matjašič, komisar na Ptuji, vsprejme rad dotične prošnje. Razglas pa se glasi tako-le:

V spomladi 1893 bodo se iz državnih nasadov na Spodnje-Avstrijskem, Štajarskem, Kranjskem in Primorskem po razmerju obstoječe zaloge prosilcem iz po trsni uši okuženih pokrajin oddavale ameriške trte in sicer: Riparia, Solonis, Ruspestris in York-Madaira rezanice (ključeci) po 8 gl. za 1000 komadov; Riparia Pailléres, Riparia Perrier, Riparia Portalis in Jacquez rezanice po 6 gl. za 1000 komadov; zatem korenike brez razločka vrste po 10 gl. za 1000 komadov, vendar le v toliko, kolikor se ne bodo potrebovale za državne, občinske in društvene nasade.

Brezplačno oddavalo se bode rožje le izvanredno, in to v slučajih, v katerih se gre za osnovo rezilnic iz občinskega ali društvenega premoženja, ter je obstanek takega nasada najmanj za 10 let zajamčen.

Prošnje za oddajo rožja naj se vložijo najkasneje do 10. oktobra 1892 pri c. kr. okrajnem glavarstvu.

V Ptuji, dne 30. avgusta 1892.

Ces. kr. okrajni glavar.

Seno za konje.

Večkrat se misli, da seno, ki vzraste na pustih, ali močvirnih travnikih, ni za živino, nekaj zato ne, ker nima v sebi redilnih snovij, nekaj pa, ker mlada živina, če se ji tako seno polaga, shuja v kratkem času in izgubi svoje meso skorej vidoma, krave pa dajo tudi hitro manj mleka. Ali če tako seno ni za živino, za konje pa je dobro. Konji, tako se modruje, morejo tako seno že prebaviti in si ga obrniti v korist, saj se nažró njega, da so siti, kakor klošči, nič manj, kakor od dobrega sena.

Ta misel pa je kriva, škodljiva, kajti konj ima mal želodec in če si ga napolni s krmo, ki nima v sebi veliko redilnih snovij, odkod si hoče torej obnoviti moči, ki mu jih vzame delo in sploh vsakdanje življenje njegovo? Ravno konju je treba hrane, ki ima mnogo protejina t. j. redilnih snovij, v prvi vrsti torej hrane iz žita. Vendar pa samo žito ne izda, kajti ne napolni mu želodca in še dati se mu ga ne more toliko, da si napolni želodec. K žitu more priti še torej surova krma, krma, katere lahko žival več vzame ter mu daje onih snovij za življenje, katerih ni v žitu. Na vse to pa pomaga taka krma še živali prebavljati žito.

Dati je torej konju slame — rezi. Rez prisili konja, da jo prežveče in tako krmo, kar je dobi va-se, skoz in skoz preslini in brez slin ni mogoče prebavljanje. Zatem pa sena, zdravega, na travniku posušenega, vendar pa ne sme biti preveč zrelo, kajti v takem ni več redilnih snovij dovolje, je torej več ali manj prazno delo. Detelja stori, kakor znano, pri konji veliko, toda ne vsega. Vse v svojem času in v pravi meri je tudi pri tej krmi najbolje, zlato ravnilo, nikoli pa ne tisto seno, ki se mu pravi, da je za konje.

Sejmovi. Dne 22. septembra na Dobrni. Dne 24. septembra pri Sv. Trojici v slov. goricah, v Arveži, v Šmartnu pri Slov. Gradci, na Remšniku in v Slov. Bistrici. Dne 26. septembra v Št. Juriji ob južni železnici. Dne 28. septembra v Cmureku. Dne 29. septembra na

Vranskem, pri Sv. Lovrenci na Dravskem polji, v Maribergu in v Verzeji.

Dopisi.

Iz Maribora. (Novo poslopje) državne gimnazije je izročeno naši mladini v porabo, daj Bog, da bode v njem za-njo vse to, česar jej je treba, da nam izpolni upe, ki jih stavimo na-njo! Teh upov pač ni malo, posebno sedaj, ko imamo na tej gimnaziji tudi slov. vsporednice in torej slov. mladeniči lažje va-njo gredó, kakor poprej, pri popolnem nemškem poučevanju. Zadnje nedeljo se je slovesno odprlo in je bilo precej imenitno število odličnjakov pri tem. Od strani države c. kr. namestnije zastopnik, vitez Tauber, c. kr. okr. glavar. Kankovski, višji inženjer vit. Neupauer, drž. šolski nadzornik dr. Zindler; od dež. odbora dr. Jože Schmiderer in od mesta župan Nagy, kan. dr. Križanič, stolni župnik J. Bohinc in drugi. Ob 8^{1/2} je bila v cerkvi sv. Alojzija služba božja za gimnazijce, vpričo pa so bili tudi drugi, posebno še zgorej imenovani gostje. Profesor dr. Pajek je v izborni besedi vzel slovo od te cerkve in še bolj od starega poslopja c. kr. gimnazije, ki stoji tik nje: nad 134 let ste bili oni torišče, na katerem se je gimnazijska mladina izgojevala za razne službe v državi in cerkvi. Po službi božji se je podala mladina v novo poslopje, v meščanskih ulicah ter se razpostavi deloma v veliki dvorani, deloma po mostovžih. Ob 10. uri pripeljejo se mil. knezoškof dr. Mihael Napotnik ter jih vsprejme ravnatelj dr. Stornik, da blagoslovijo lični oltar dobrega pastirja, ki stoji v zatišji dvorane. Zatem pa izroči vit. Tauber v primernih besedah novo poslopje gospodu ravnatelju v skrb, mladini po v dobro porabo. Oboje obljubi ravnatelj ter prepusti govorniško mesto prof. Kirchlechnerju. Le-ta poda v kratkih potezah zgodovino štajarske dežele, odkar je del, svitel biser v kroni avstrijskih vladarjev t. j. zgodovino 700 let. Sedaj še ogovori dež. šolski nadzornik dr. Zindler mladino ter jih svari pred narodnostno borbo, a priporoča jim znanostno. S cesarsko himno, ki so jo peli gimnazijski dijaki, konča svečanost in gosp. ravnatelj pelje mil. knezoškofa ter druge goste po novem poslopju razkazovaje jim namen in znamenitosti njegovih delov. Poslopje je v resnici lepo, upajmo, da bode tudi porabljivo ter v nje pouk vselej na korist domovini!

Od Ponikve. (Ugovor.) Prosimo, blagovolite objaviti v Vašem cenjenem listu sledeče vrstice, ki so prepis originala, kateri smo poslali tudi »Slov. Narodu«. V »Slov. Narodu« dne 12. septembra št. 207 objavljeno je od nepoklicane strani poročilo o našem bralnem društvu, ki je povsem neosnovano, žaljivo in tendenciozno. Namen mu je jasen: vsejati v naše mlado društvo kal pogubnega razpora, češ, vdarimo pastirja in ovce se bodo razšle! Skrajno žaljiv je napad na našega vrliga predsednika č. gosp. kaplana Arzenšeka, kateremu gre v največji meri zasluga, da se je društvo sploh osnovalo, in da šteje vze lepo število društvenikov. S svojim taktim in ljubeznivim postopanjem si je pridobil gosp. predsednik popolno zaupanje, v dokaz to, da je bil jednoglasno izvoljen predsednikom. Zlobno čenčanje o lističih in Mahničevem fanatizmu skoraj ni vredno, da mu odgovarjamo. Zvanjani, nezrela dopisnik moral bi vedeti, da je stvar odborova in ne predsednikova, kakšno berilo, kaj in koliko se naj naročuje; tej svoji dolžnosti se je odbor odzval v seji dne 19. julija t. l. Konstatujemo pa, da »Rimskega Katolika« naše društvo nima in nam tudi ni znano, da bi dr. Mahnič sodeloval pri listih, ki so v naši bralni sobi. Kaj bi rekli besedam,

da hoče gosp. predsednik imeti, naj ljudstvo postane to, kar je bilo pred tristo leti, ali se prej? Testimonium paupertatis! Gola, nepremišljena fraza! Pred tristo leti se ljudstvo čitati ni znalo. Gledé nasvetovanih zvonov odgovarjamo, da jih imamo vze deset, ne samo dva in zastran epiteta »strankarsko« izjavimo, da pripada naše društvo tisti veliki stranki, ki deluje za pravo krščansko-katoliško omiko narodov. To bodi v pojasnilo p. n. slovenskemu občinstvu z dostavkom, da je bil pričujoči dopis v odborovi seji dne 17. t. m. jednoglasno odobren.

Jože Dobnik, Franc Šetinc, Fr. Podgoršek,
predsed. namesnik. blagajnik in tajnikov namestnik. odbornik.

Od Nove cerkve. (Volitev — sadje.) Čudno, da »Slov. Gospodar« ne naznanja prevesele zmage, katero so — tega je že blizu tri tedne — pridobili Slovenci pri volitvi novega načelnika za Vitanjski krajni šolski svet. Izvoljen je bil s 6 glasovi proti 5 v načelnika slovenski poštenjak, g. Jurij Jeseničnik, p. d. Vranjek, posestnik v Vitanjski okolici. Iz srca častitamo, čudimo pa se tudi, da o tej volitvi tudi »D. W.« molči, saj zna sicer o naših razmerah se več, kakor je resnica. — Sadja je v naši okolici malo; kakor čujemo, ga imajo v naši soseski — v Vitanji — precej obilo. Naj pride le tudi v dober denar!

Od Sv. Martina pri Slov. Gradci. (Olepšava.) Kakor drugod, tako skrbijo tudi pri nas za cerkvene reči naši pridni farani. Našo župnijsko cerkev smo v kratkih letih čisto prenovili in okinčali, pa tudi vse podružnice naše župnije in tako so se tudi letos pridni Lehenčani dela lotili in olepsali starodavno cerkev podružnice sv. Jurija pri Fajenovi graščini. Omislili so ji nova stranska altarja v gotičkem slogu: na desnem altarju je podoba Marije Lurške in sv. Marko ter sv. Florijan, na levem pa sv. Marjeta, sv. Mohor in sv. Fortunat. In večji altar bo čisto prenovljen in sv. Jurij v podobi izrezan, cela cerkev na novo obeljena od znotraj in zunaj, tudi prediznica bo cela prenovljena in sv. evangelisti naslikani in Kristus dobri pastir. Podobe izdeluje podobar Štefan Jagar od Sv. Jurija pri Celji. In to delo bo skoraj dogotovljeno, ter v kratkem slovesno blagoslovljeno na veselje naših poštenih kmetov. Naša občina je uboga in popravila te cerkve nas stanejo že veliko, ker smo pred nekaterimi leti postavili novi zvonik in tudi naročili tri nove zvonove, ki prav vbrano pojó. Vse to je nas stalo nad 3000 fl. Ta svota se je izvečine po milih darih občanov in faranov nabrala, tudi pridni sosadni farani so nam izdatno pomagali, zato je jim izrečem prav pristrčno zahvalo za vse in ljubi Bog, sv. Jurij in Mati Lurška vam naj povrne že na tem svetu, enkrat pa v svetih nebesih! F. K.

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Avstrijsko. Nj. veličanstvi, cesar Franc Jožef in cesarica Elizabeta sta sedaj na Ogerskem, na svoji graščini pri Gödöllü, svitli cesar pa ostane le malo časa ondi ter se povrne kmalu na Dunaj. — Na Dunaji so bile te dni skupne seje drž. ministrov, da se sestavi drž. proračun ter predloži delegacijama, ko se snideta dne 1. oktobra, v posvetovanje. — Grof Taaffe biva še v Naževem, na Moravskem, znamenje, da notranja politika počiva in se ni bati kake spremembe v ministerstvu, čeprav to želi nemško-liberalna stranka.

Štajarsko. Društvo »Südmark« je imelo v nedeljo občni zbor v Radgoni in zakaj v tem neznatnem mestu? Ker je župan dr. Kotzbek jako unet za to dru-